

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 60.

Vtorik 29. Maliga serpana.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

O z n a n i l o.

Ker se je zapazilo, da imajo svečarji razne vage, ki škodjejo občinim dobičkam v občenju in občinstvo v škodo pripravijo, je c. k. ministerstvo za kupčijo po naznanilu od 11. t. m. št. 3085/H odločilo, z pozvanjem na ministrska razpisa od 13. septembra 1848 št. 1192 in od 18. novembra 1848 št. 1931, z novega zavkazati, da se imajo v vsih kronovinah in krajih države, kjer je dunajska vaga za postavno vpeljana, po tej vagi vse sveče iz ozka, stearina, loja in drugi lojnatih reči po dunajski libri a 32 lotov vagati, in da se ima v obertniški prodajavnici ali občenju vsak za to napravljen paket takih sveč z napisom, ki vago naznani, preskerbeti. Kdor se tega ne derži, se pregreši zoper red teržne policije in se bo tudi po tem redu kaznoval.

V Ljubljani 18. julija 1851.

Gustav grof Chorinsky s. r.,
poglarar.

Ana Mauser iz Smolene vasi okraja novomeškega je z oklenjenimi rokami, ko so je po šuba gnali znad mosta v Kostanjeviči v več sežnjevo globoko Kerko skočila, ktero sta smerti ribčca Matija in Jožef Medten iz Kostanjevice rešila, ki sta z lahkama čolnicama naglo priveslala.

Za ljudomilo ravnanje se jima stem po visokem ukazu deželnega poglararstva od 24. junija št. 5432 zaslužena zahvala javno izreče.

Novomesto 8. julija 1851.

C. k. okrajni poglarar
Franc Mordax.

Danes bo XXXV. del, III. tečaja 1851 deželniga zakonika in vladniga lista za krajnsko kronovino izdal in razposlan.

Zapopade pod

Št. 196. Cesarski ukaz 7. aprila 1851. Upeljanje novih bukvenih penozov;

Št. 198. Cesarski ukaz 11. maj 1851. Predpis za izpolnjenje sklepov in razsodb političnih oblastnij; in

pod štev. 202: Razpis denarstvinega ministerstva 20. maja 1851, zastran izdanja novega dnarskega drobiža iz bakra ali kufra. Ljubljana 25. julija 1851.

Od c. k. vredništva deželniga zakonika in vladniga lista za Krajnsko.

25. Julija 1851 je bil XXXV. del, III. tečaj deželniga zakonika in vladniga lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 18. Aprila 1851 podeljenih izklenivnih privilegij. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 29. Aprila 1851. Podaljšanje mnogih privilegij. — Cesarski ukaz 7. Aprila 1851. Upeljanje novih bakrenih penozov. — Razpis c. k. vojaškega ministerstva 24. Aprila 1851. Podverženje vojaške policijske straže pod vojaško duhovstvo in ozeroma pod oblast poljnih su-

perioratov. — Cesarski ukaz 11. Maja 1851. Predpis za izpolnjenje sklepov in razsodb političnih oblastnij. — Ukaz ministerstva pravosodja 12. Maja 1851. Določbo glede pravnih razpor v rečeh oprostovanja zemljiš. — Ukaz denarstvinega ministerstva 12. Maja 1851. Prostost dohodnine prejemšin od medalj za hrabrost. — Ces. ukaz 15. Maja 1851, s katerim se čas, do kdaj ima začasnost (provizorium) za urednike pri novo vredjenih sodnijah in deržavni pravdnij v službo vzete terpeti. — Razpis denarstvinega ministerstva 20. Maja 1851, zastran izdanja novega dnarskega drobiža iz bakra ali kufra. — Okoljni ukaz c. k. št. ilirskega denarstvinega deželnega vodstva 5. Aprila 1851. Zastran vgotovbe stroškov za hrano dohodnijskih prestopnikov, ki so pri sodnijah v preiskavni kakor tudi kazenski zapori. — Ukaz c. k. višje deželne sodnije za Koroško in Krajnsko 12. Junija 1851. Predpis zastran tiska in razposiljanja od sodnij ali deržavnih pravdnij izdanih zasledovavnih listov, popisov oseb i. t. d.

Nevradni del.

Nekaj od ljudskih šol na Krajnskem.

Iz Bčele vzamemjo sledeči sostavek, ki o ljudskih šolah na Krajnskem takole govori:

Da dobro osnovane ljudske šole mnogo mnogo pripomorejo k ljudske omiki in torej k njih časnemu in večnemu blagru, je že zdavno spoznana resnica. Od te resnice prepričani zakonodajci so tudi postavili, da mora slehern otrok od šestega do dvanajstega leta v šolo hoditi, ter so prelomivcu te postave razne kazni zažugali. Lahko pak se spolnujejo take naredbe, kjer je šol dovolj. Kjer jih pa manjka, so zastoj vse postave, zastoj vse kazni. In ravno tako pomanjkanje — ljudskih — šol je pri nas na Krajnskem. V celej kronovini jih je komaj devetdeset, med tem, ko jih je na Koroškem v nekdanjem Celjovškem okrožju, če sim prav slišal 120, in v Beljaškem 130. In če število prebivavcev na Krajnskem primerimo z drugimi, najdemo, da je krajnska dežela zastran ljudskih šol najubožniša zmed vsih naše carevine. Vpraša se: Od kod pa toliko uboštvo, in kaj nas je zaviralo, da smo toliko drugim deželam zaostali? Nujno in ob kratkem preglejmo!

Perva in, kakor se meni zdi, naj imenitnejša opovira je bila dosedajna vladija s svojo jedino zveličavno nemščino. Domač jezik je bil brez veljave, in zavrjen v nizke koč prostih seljakov, in dasiravno je bil od leta 1826 slovenski jezik v ljudskih šolah zapovedan, je vendar ta zapoved tako malo koristila, da se je od tistega leta število šol od 106 do 90 pomanjšalo. Kar je pravo naravno. Gospodaril je namreč samo nemški jezik, torej je vse slovensko književstvo, razun nekaterih molitvinih bukvic, zatrito ostalo. Kmetu se je od vradov le nemško pisarila. Potreboval je torej tolmača. In če je že hotel

svojega sina v šolo dati, ga je dal v bližnjo tržno ali mestno nemško šolo. Če pa tega storiti ni mogel, ga je rajše z živino na pašo gonil, rekši: Čemu ga bom v šolo — ljudsko — pošiljal, krajnsčino že taka zna.

Ko bi bila pa slovenščina povsod svojo pravico vživala, bi bil prosti kmet spoznal potrebo znanja domačega jezika, bi se bil pogajal za domače ljudske šole in ne po ptujem hrepenel, med tem ko je doma v lastnem sreč hiral. Hinc illae lacrimae!

Druga jednako imenitna opovira je bilo dozdanje odvetništvo. (Patronatswesen). Pri stavljanju in vstanovljenju šol je imel odvetnik (patron) $\frac{1}{3}$ fara ali župnija $\frac{1}{3}$ in zemljišna gosposka $\frac{1}{3}$ plačati. Da je pri takem stanu odvetniku naj nerajši denar spod palca šel, se ve. Vse ugovore je dobil, vse zgovore poiskal, in se šolam z dušo in s telesom upiral. Kaj pa je laglje bilo, kakor pa šolam se ubraniti, posebno še, ko je tudi župljane nepokoljno: Plačaj! zadelo. Tako je naj rajše beseda tistih obveljala, ki so rekli: Čemu šola, motika pa rovnica je za terpina. Ve se dogodba, kjer je morala fara, ki je na vsako vižo šolo imeti hotla, pismeno se vsake odvetnikove pomoči odreči.

Tretja opovira je bila dozdanja res slaba plača učiteljev. Kdor je kolikanj vedel in znal, kdor je količkaj zamogel, si je k drugemu stanu pomagal. Torej se je zgodilo, da so k temu stanu, ki mu je na leto samih 130 ali še menj gold. ponujal, le učenci, dovršivši tretji ali četerti klas, ali pa nesrečni iz prvih latinskih šol pribežali. Jedno ali clo pol leta, se je pripravljaj, se za silo nekaj orgljati naučil, pa je bil dober. Od taci, ko bi bili še tako pridni in vneti za svoj stan, se dosti pričakovati ne more, tim menj pa še, ko je le redko kdo svoj stan nastopivši, kako knjigo njega zadevajočo v roke vzela, in si tako prizadeval važnost in imenitnost učiteljskega stanu pa tudi dolžnosti spoznati. Tako sta učenček in učitelj v šolo hodila, ker že drugače biti ni moglo.

Naposled je tudi sem ter kje jedna imenitnejših opovir bila ta, da se nekteri duhovni niso ne le za šole poganjali, ampak se velikoveč vpeljavi šol zoperstavili. Bali so se namreč učiteljev zavoljo mnogih prigodb, od kterih so kje slišali. In če že drugače ni bilo, so pa rajše, sami obljubili, da bojo otroke brati učili, in to; da so se vsak teden otroci v farovž gledat šli, bi bilo šolo nadomestiti imelo. Posebno pa je še to tam lahko bilo, kjer v cerkvi orgelj ni; ali pa: če so, in je v fari kakšen orglarček, kateri kako pesem prav po mačje zažvrgljati zna. Kar bi se vse lahko iz djanskih dokazov prepričalo, in še tako trdovratnemu razvidno storilo. Od tod žalostno stanje in čutljiva pomanjkljivost ljudskih učilnic po Krajnskem!

Opovire razgledovanje in premišljevanje se še ozrimo: Ali bo to še tako ostalo, ali pa se bo premenilo? Upanje nam ostane, da bo enkrat tudi ljudskim šolam zarja boljše prihodnosti napočila. Ker smo pa šolske opovire

zgorej popisali, jih še preglejmo, ali bodo še vedno take ostale, ali pa če se bodo premenele.

Rekli smo, da prva opovira je bila dozdanja gospodovavna nemščina. Zdaj pa je nam popolnoma enakopravnost zagotovljena, in ako ravno se včasih tamne meglice na slovenskem obnebu prikažejo, vendar, če je vse res, — kar se piše, nikar ne obupajmo, temuč zaupajmo in zvesto se držimo cesarjeve besede in padla bo — pasti mora popolnoma ta opovira. Z njo tudi vsi krivi zaumeni prostih seljanov.

Drugo opovira je že sama na sebi nehala. Tukaj je le na tem ležeče, da se umni za dobro vneti močje v županijah zvolijo. Ti bodo spoznavši dolžnost svojega poklica si prizadevali, rane, ktera je nam preteklost udarila, zaceliti.

Zastran tretje opovire se je že mnogo govorilo in pisalo, storilo pa še nič, kar bi plačilo in s tim učiteljski stan poboljšalo. Dokler se pa to ne stori, se tudi k učiteljstvu umni in prebrisani močje podali ne bodo. Vemo in spoznamo, da se z enim mahlejem vse storiti ne zamore, ravno zato pa tudi mirno in potrpežljivo pričakujemo. Vlada, ktera tako dobro svoje vradnike plačuje, se bo tudi jednokrat z milostivim očesom na revno zapuščene učitelje ozrla. Poslednja opovira pak bo toliko poprej zginula, kolikor poprej bo duhovščina svoj imenitni poklic spoznala in po tem spoznanju delala, ter odstranila vse osebuje zadeve in namene, in si prizadevala splošni blagor, ki iz vednost, osnovanih na krščanskem temelju, izvira, naroda popolnoma nakloniti.

Vi pa, mili rojaki, močje bistrega uma, kteri nadloge spoznate, opovire razvidite, pomagajte pri stavljanju novega poslopja na narodno, domačo podlago! Jednako bučelam, ki sladkoto cvetlic nabiraje, jo v ulic nanašajo, delajte tudi vi. Iz nabranih zakladov presadite vednosti v vrte domače. Beseda je lepa, teče gladko. Seljan pa želi že hrane slovenske. Zapuščene vabiti k viru splošne omike; in hvaležnost vnukov bo obilno plačilo.

Jakoslav Prifarski.

Praške Novine l. 1848 so imele sostavk z naslovom „Ferdinand II.“, ki je bil tudi v nekdanjo Slovenijo Nro. 51 od 26. grudnia l. 1848 prišel. Ker pa ta sostavk veliko zgodovinskih pomot v sebi ima, sim taiste že v Slovenii l. 1849 pojasniti hotel; to de Slovenija tiga pojasnenja ni hotla. Zavoljo tiga ono tukaj stoji.

Pražki sostavk pravi: „Tam (pri Beli Gori 1620) je bilo slišati hrup pobegnencov iz domovine; — rabelnovi udarci na morišu obsojenih zvestih Čehov.“

Na to odgovorim:

V l. 1619 ta 20. dan Sušca je bil cesar Matia umerl, in njegov naslednik v vsih deželah in pravicah je bil cesar Ferdinand II. Česki stanovci so bili tistikrat zlo luterske vere, zato so oni že 2 dni po Matijevi smerti 23 svojimu kralju in katolški veri svestih oseb od njih dozdanjih služb odstavili, 28 družih so bili oni za vselej iz dežele izpodili, medtimi poslednimi so bili kanceler Lobkovic, grof Martinic, Praški velki škof Loheli, Brunovski in Strahovski opat in tajnika Mihna in Fabrici. Ferdinand II. je 27. sušca stonovam pisal, de hoče povsot po Českim ljudem mir, ljubezen in edinost dati in pravico in red varovati. Ravno tako pa on tudi od njih pričakuje podložnost in pokoršino. — Ali vodje (Diretoren) ki so se bili vse oblasti polastili, niso na Ferdinandovo pisanje nič odgovorili, ampak so se jeli z saksonskim luterskim kurfirštam Janezam

Jurjem I. in pfalskim kalvinskim kurfirštam Friderikam V. v pismih pomenjkovati. — Ferdinand II. je Čeham 13. malotravna 1619 v drugo pisal, njim vse pravice v verskih in v družih rečeh, ki so jih imeli, poterdil, zlasti te, ki so jih bili oni v l. 1608 in 1609 od cesarja Rudolfa II. dobili. Zapstonski; de je luterski grof Turn z 16,000 nabranih českih vojakov na Moravsko planil, katolškiga veliciga škofa grofa Dietrichsteina iz Holomovca spodil, v Berni vse katolške vradnike odstavil in namesti njih protestante vpeljal, — dalej 5. Rožnika pred Dunaj prigromil, kjer so ravno luteranski Dunajčanje se posvetovali, Ferdinanda v kak kloster zapreti in mu otroke vzeti ter jih v luterski veri rediti, — to je bil odgovor večine českih stanov. Tiga 19. veliko serpana 1619. so imeli Čehi v Pragi nov zbor; katolčani so se tu tresli pred Turnam in pred Protestantmi, in ti posledni so Friderika pfalskiga, ki je bil Kalvine, za Českiga kralja izvolili, Ferdinandu II. pa oznanili, de ga nočejo za kralja imeti. — Ta Friderik se dalej zveže z madžarskim puntarjem Gabrielam Bethlen, in je imel tudi na strani družbo (Union) nemških Protestantov. Čehi so bili tedaj 1619 — 1620 ravno to, kar Lombardi 1848, t. j. puntarji zoper svojiga praviga cesarja.

Kakor je 1848 maršal Radecki italianske puntarje premagal, tako sta bila tudi Ferdinandov vojvod Janez Tili in sestričnik, bavarski vojvod Maksimilian 8. listopada 1620 Friderikovo derhal pri Beli gori premagala, in Česko kraljestvo zopet Ferdinandu II. pridobila.

Ne zvesti tedaj, kakor imenovan sostavek Slovenije pravi, ampak puntarji so bili tistikrat Čehi.

Imenovan sostavk pravi, „de je bilo slišati rabelnovi udarci na morišu obsojenih zvestih Čehov.“ Ali Tili je bil še 18. Svečana 1621 glasam Friderikove stranke dal vediti, de naj gredo iz dežele, ker bo kazin prišla; to de oni niso hotli, in zdaj je bilo 48 nar hujših puntarjev vjetih in po storjeni nagli sodbi njih 27 usmerteni. Ferdinand II. je bil le z težkim sercam to obsojenje podpisal; protestanski pisateli pravijo, de v noči pred tim podpisanjem ni nič spati mogel. Roka se mu je tresla, solze so mu letele na pero. Le nagovori sodnikov: Čimu so postavle, ako se ne bojo spolnile? Toliko nedolžnih je zavolj tih puntarjev kri prelilo i. t. d. so bili Ferdinandak podpisanju zbudili.

Imenovani sostavk pravi: „Ferdinand II. je celi narod rekel vničiti in ga je skušal ob glavo djati i. t. d. tiga je bila kriva prenapeta gorečnost vere.“ — Odgovorim: Ferdinand II. je bil od svoje pobožne matere Marije v katolški veri scer dobro izrejen, on je svojo vero ljubil in želel de bi tista povsot kraljevala; ali njegova gorečnost za kat. vero ni bila kriva in prenapeta. Ko je še njegov stric Matia cesar bil, so se Protestantje na Českim, Ogerskim, v Avstrii in po vsim Nemškim zoper katolčane vzdigvali; ravno tistikrat je na Angelžkim po povelju kraljice Elizabete in zgorej imenovaniga Friderika tistu t. j. kralja Jakoba I. kri na tavžente zavoljo vere umorjenih katolčanov tekla; — Ferdinandu II. so se ravno Protestantje povsot ustavljali: 22. grudnia 1619 so Protestanje v Pragi in potlej po družih še katolški veri zvestih českich krajih vganjali grozobe, kakor komaj Mahomeda II. trume, kadar je bil Carigrad v njih oblast padel. Postavim: ki so podobe Kristusove iz stolne cerkve v Pragi metali, so kričali: „Pomagaj si, ako si Sin božji.“ Ko so pobiti katolčani take večkrat prav umetno izdelane podobe iz rok Protestantov saj z dnarmi rešiti hotli, so jim ti

odgovorili: „Ni kakor, ker to bi se reklo malikvanju na roko iti, in pastori so doma si peči kurili z podobam Kristusa in njegovih Svetnikov. Velik krucifiks, zalo izdelan, je bil iz visociga kora zerkve sv. Vida na tla veržen, en kalvinski plemenitnik Čehov je k'njemu stopil, ga z ного bereal in upil: „Zdaj ležiš tu, siromak pomagaj samsebi.“

Tako zaderžanje protestanskih Čehov do vsiga katolškiga, njih preganjanje katolčanov, (še križa niso smeli ti očitno delati), in puntanje je zoper svojiga praviga vladarja je Ferdinanda II. primoralo, korenino vsih tih slegov iz Českiga izrovati, in ta korenina je bil protestantizm. Zatorej je bilo zapovedano nekatolškim Čeham, de naj ali k katolški cerkvi nazaj gredo ali pa deželo popustijo. Večdel se oni katolčani postali, blizo 30,000 pa so prodali svoje pohištva, in šli iz dežele. Ker je bil tako imenovan veličanstni list (Majestätsbrief), kteriga je bil cesar Rudolf II. prisiljen od vojvodov protestanskih stanov, namreč Henrika grofa Turn, Leonarda Fels in Joana Bubna, ki so se z več ko 5000 puntarjev Pragi bližali, 5. maloserpana 1609 Protestantam dati mogel, vzrok tolike nadloge, — tako je Ferdinand II. ta list, kteriga je bil on 27. sušca 1619 in 13. malotravna 1619. Čeham deržati obljubil, ako se pod njegovo oblast mirno podajo, zdaj, ko so bili puntarski Čeki z orožjem premagani, z lastno roko prerezal (25. listopada 1627).

De bi bili pa Čehi v katolški veri vterjeni, je zdaj Ferdinand skerbil jim prave učnike dati, in ti so bili Jezuitarji. Ti so bili tako srečni, de so Čehi tolikanj v katolicizmu uterdili, de, ko je bil v l. 1648 švedski general Königsmark in za tim še pfalski grof Karl Gustav z močno vojsko luterskih Švedov in Nemcov pred Prago prederl, to mesto ravno zato ni v oblast krivovernih sovražnikov padlo, ker so Čehi zdaj katolški veri in svojimu cesarju zvesti se tako junaško branili. Hvala posebno takratnim studentam pražkiga vseučeliša, njih 900 je branilo vitežko most čez Vltavo zoper vse napade Švedov, in vojvod tih verlih mladenčev je bil Jezuit Juri Packy.

Ferdinand II. je res imel Jezuita za spovednika, ta je bil Belgiar Lamormain; pa de bi bil on ali drugi tovarši njegoviga reda Čehi sovražili je gerda laš.

Tudi se niso takrat nobene „grozovitnosti“ na Českim godile, veliko več je cesar Ferdinand III. sin opravljaniga Ferdinanda II. rad v Prago hodil, tam per božji službi z drugimi vernimi vred glasno v českim jeziku pel, in se trudil celiti rane, ki so jih bili protestanski Nemci in od njih zapeljani Čehi českimu kraljestvu storili. Česko je bilo res ognjiše krivoverstva; od časa cesarja Vencelna I. t. j. od l. 1400 do l. 1621 so se tam klatili Pikarditi, Abrahamiti, Husitje, Utrakvistji i. t. d. Gnusobe, ki so jih zlasti prvi vganjali in scer v imenu božje službe, presežejo vse, kar nam Herodot od starih Babiloncov pove, in človek bi mogel le samiga belcebuba perjatelj biti, ako bi tako sodergo miloval in pobožniga Ferdinanda II. grajal, ker se je trudil domovino sv. Vencelna in sv. Janeza Nepomučana od nje osnažiti.

Čas, kteri je bil česki literaturi skorej konec storil, je bilo leto 1774, torej eno leto poznej kakor so bili Jezuiti od Klemen XIV. vzdigneni (21. maloserpana 1773.)

Katolicizm ni nekjer povzdiga narodnosti zatiral, ampak ji še na roko šel; ali kedar je taka povzdiga na pogubi katolicizma rasti imela, kakor se je to ravno na Českim goditi hotlo, je katolicizm svojo podporo za narodnost pomanjšal. Od tod je perslo, de so nekteri učeni česki pisateli, kteri so bili pa katolške vere

sovražniki, mogli v ptuje iti, kakor sloveč Amos Komenius.

Imenovan sostavk pravi: „Kar je Jožef II. za naš narod storil, je — k omikanosti v veri dosti primoglo.“ Cesarja Jožefa II. zasluge za materialni prid narodov so hvale vredne; k omikanosti v veri so primogle postavljene mnoge nove podfare, sicer pa cerkev njegoviga vladarja v verskih rečeh dozda se ni hvalila.

Kdor želi obširniši dokaze dozda rečeniga imeti, naj bere zgodbe, ki so jih iz med Protestantov Raumer, Adolf Mencil, Gfrörer, iz med katolčanov Döllinger, Wiedemann, grof Joan Mailath i. t. d. od tih reči pisali. Na šilerja pa se ni vselej zanesti. Njegove zgodovinske dela (30 letna vojska odpad Nizkozemlja) pogrešajo zadostno znanstvo virov in mirno tehtanje djanj (Thatsachen).

V. Sežun.

Austrijansko cesarstvo.

Horvaška.

11. t. m. je toča ko je tudi na večih krajih na Krajskem pobila zgornjo horvaško stran posebno okrog Verbovskega hudo zadela. Šla je samo suha tako, da je še drugi dan na polju in v vinogradih ležala. Nogradi so za tri leta končani in vbogi prebivavci so popolnoma na beraški palici, ker so bili že tako od nekda revni, dve poslednji leti jim je še suša vse vzela, zdaj pa jih je še toča zadela.

Avstrijska.

Cesar se bo v Galicio prihodnje dni podal, upajo, da se bode do 15. avgusta spet na Dunaj vrnul.

Česka.

Iz Prage naznanijo „Pražske novine“, da se bo na povelje stara zastavnica v Pragi kupila in v realno česko šolo spreobrnula. Ministerstvo je tudi stroške za to napravo prevzelo.

Moravska.

Iz Moravskega se piše, da je ondi kolera že vdomačena, zdaj se prikaže tu, zdaj tam in več ljudi pobere.

Ogerska.

Poslednje novice iz Ogerskega pravijo, da je cena pšenice znamenito padla.

Serbsko.

Poslednje novice iz Banata o stanju žetve so prav vesele. Povsod se je žetev prav dobro obnesla. Ne samo da je dobro zernje, ampak tudi teško je, tako da požunski vagan pšenice vaga 88 do 90 funtov.

Na Dunaju velja naj bolje pšenice požunski vagan (84 funtov) 8 gld. 21 kr., zlabije 7 1/4 gold.

* „Vid. dennik“ naznani, da je bil škof Atanacković za škofa v Bački zvoljen, kamor se bo skoraj podal.

Lombardo-beneško kraljestvo.

V Gemoni so 10. t. m. necega Piamonta in njegovo sestro zaperli, ker sta dvajsetice in šestice ponarejala.

* V Milani se še vedno o moritvi Vandonia pogovarjajo. Ne ve se še, kdo da ga je umoril, toliko je gotovo, da se je po železnici v Milano pripeljal in spet po njej proč podal.

Tuje dežele.

Bosna.

Iz Bosne se naznani, da se je Mujaza Adžić s svojimi banduri v Bihač povernul, in je nehal tako okrutno ravnati, ker sta ga Has-

sanagan mudir iz Krupe in Ibrahim paša iz Novega ostro svarila. Iz Olimice je poslal 16 nevarnih kersanskih prebivavcev, da bi jih kaznovali v Travniku, med njimi zvezanega popa Repaza, ki je v sumu, da je Ale Kedića prenočil. Več teh kristjanov je bilo sedni avstrijski granici ravno tako nevarnih kakor Turčii. Sicer se pa kristjani Mujaza Adžića tako boje, da se še vedno v gozdih pred njim skrivajo. Davek se mirno pobira. Posamesni ljudje prodajajo iz svojih žitnic zaloge, da le zamorejo davke plačati. Toča je v severni Bosni, posebno v Vranogradu in Glonici mnogo škode napravila.

* Iz Bosne se piše v Reichszeitg. sledeče: Pismu kterege je v „Südslavishe Zeitung“ nek kristjan iz Bosne pisal, so se tukaj čudili, pa tudi zadostil jim je, ker je vse resnica, kar se v njem bere. Sliši se zdaj, da mislijo spremljevalci Omer pašata na ti sostavek odgovoriti, kar vendar dvomimo, ker se belodana resnica ne da tajiti. Pri tej priložnosti imamo spet dokaze, kako slabo se Omer paša v zunajnih deželah pozna. Nobeden ne meni njemu zaslug za turško vlado kratiti in spoznamo, koliko da je v bošniški vstaji koristnega storil. Ilirski Matici in jugoslavenskim časopisom dopade, Omer pašata jugoslavenskega viteza imenovati in mu slavensko sočutje pripisovati, med tem, ko na njegov sovet turška vlada v severne kraje komisarje pošilja, da bi v Bosni panslavistiške namene, ako bi začeli kaliti, zaterali. Seraskier se sme le od turške strani soditi. V Turčii ima in je vse, toraj mora, ako se hoče obdržati, po mislih vlade ravnati, kateri ni dobiček, ako se turški Slaveni zbude. Omer paša pravi, da se Avstrija prizadeva na Turkem vseslavensko sočutje vnemati, če to tudi tako misli, ne vemo, vsak dan pa bolj jasno vidimo, da bi dobičkom Avstrije, po pravici in pogodbah vstanovljenimi, vedno sovražno ustavlja, ker se zgodi iz lastnega sovraštva in iz previdnosti, da bi vlada ne mislila, da prijatelj njegovih nekdanjih rojakov. Zavolj tega je ukazal tudi svojemu najbližnjemu zlahtniku, se poturčiti, da bi se mislilo, da je tudi za turško vero vnet. Le zavolj previdnosti ima petnajst let starega fanta že tri leta oklenjenega, ker se noče poturčiti; mufti iz Sarajeva bi Omer pašata za verolomljivega naznanil, ako bi fantiča spustil, ki z redko stanovitnostjo pred svetovavstvom terdi, da hoče kristjan ostati; predsednik svetovavstva je fantu žugal, da mu bo dal glavo odsekati, ako noče mohamedan postati; pa to žuganje je bilo zastonj. Da svojim dobičkom ne škodjejo, delajo poveljniki Bosne take grozovitosti.

Mnogo avstrijskih podložnih pride v Sarajevo, overe odverniti, ki se vedno bolj občenju na pot stavijo. Ukaza vlada, po katerem imajo Avstrijanci pri prepeljavanju le 3 percente plačevati, poglavarji ne porajajo. Bosniška vlada nima volje to povelje turške vlade spolnovati, ampak naravnost sovražna. Mitniki delajo naj večje krivice. Svojo glavnost je temelj teh dežel, tansimat je pesek, kterege vladam, ki tirjajo, da naj ljudstva izobražejo, v oči mečejo, ker vladno svetovavstvo je samo zoper tansimat, in ne dovoli kersanski občini v Travniku cerkvice postaviti. Zamoremo kraj in imena naznaniti, kjer občinski poglavarji zoper kristjane s sekiro ravnajo, kjer vradnije krive spričebe dajejo in vendar nanje vradni pečat pritisnejo.

Clo kristjani so že hudo pohujšani in mnogokrat po turško zoper lastne brate ravnajo, zlo žalostno je, da zlahti ne zaupajo in da vsak kaže nevošljivost, nezaupanje, sovraštvo ali zaničevanje.

Zdajni vezir, Hairedin paša, je prosil turško vlado, da bi ga iz Bosne prestavila, do zdaj je bilo še malo priložnosti, ga iz dela spoznati, ker je na svetovavstvo naj bolj pa ne Seraskiera navezan. Kolikor zamoremo soditi, se zdi, da ni tak, kakor se je od njega govorilo in blagoželjnost ga ima tudi v svoji oblasti. Vsi poglavarji Bosni eden drugega sovražijo, vsak išče, drugega v škodo pripraviti, da se tako dežela s tansimatom vred z nogami tepta, se ve.

Čez 200 vjetih se je iz Travniku skoz Belograd v Carigrad poslalo.

Nemška.

Gotovo je, da se bo nemško brodovje na stroške nemške zveze tega polletja zderžalo.

Angleško.

V Londonu obstoji posebno društvo pasjih prijatlov. Vsak torek popoldne se prijatli tega društva zberejo in vsak pripelje po pravilih društva saboj svoga psa. Tu se vidi vsake sorte in velikosti angleških, francoskih, špajolskih; talianskih itd. psov. Najlepšega psa z imenom „Princ“ ima nek Angličan, za kterege so mu 250 funtov šterlingov ponujali, pa ga ni hotel prodati.

Laška.

Na Rimskem se vedno morije gode. Skoraj vsak dan se kaj tacega zgodi, vendar pa se morivci ne zvedo.

Rusovska.

Iz Teherana se naznani, da je tje ruski častnik dospel s pritožbo zoper Turkomane, ki so ruske barke zropali, in ljudi v robstvo odpeljali.

* Na Poljskem je še vedno 300,000 ruskih vojakov. Rusko vojaštvo se bo pa letos zlo pomnožilo, da bo zamoglo na nogo stopiti, ako se v zahodni Evropi revolucija prikaže.

* Na Ruskem so že dolgo kmetijske šole, ki so do zdaj mnogo koristnega učinile. Ondi se pa tudi judi v kmetijstvu podučujejo, kateri sicer niso drugega delali kakor kupčevali in dragino delali. Kozaki vodijo jude v bolj rodovitne kraje, kjer so primorani zemljo obdelovati. Vlada jim da vse potrebno poljsko in domače orodje potrebno živino in živež; kersanske marljive poljodelce jim za učeničke in vodje da in tako je povsod živo gibanje, staro in mlado pridno dela. Kmalo napravijo lepe hišice, verte, pota, drevorede, grabne in tempelj. 10 let jim ni treba nobenega davka plačati, samo to morajo povernuti, kar je vlada zanje storila. Tako je že mnogo judovskih kmetijskih šol na Ruskem vstalo.

* Kmetijsko društvo v Odesi je razpisalo 150 cekinov za naj bolje kmetijske bukve.

Spanska.

10. julija ponoči se je po Madridu naenkrat govorica raznesla, da bodo demokrati vse vradnike pomorili. Ministerstvo se je zbralo in z njim tudi drugi vojaki in vradniki. Noč pa je prav mirno prešla in vsak praša, kaj da pomenijo tolike vojaške priprave.

Turška.

Zavolj posebno dobrega grozdja znameniti kraj Čezme je konec preteklega mesca nesreča zadela. Vse grozdje je poliv otresel. Škode je čez 10,000 gold. Vbogi prebivavci so grozdje skupej znesli, pa ni še bilo zrelo in zavolj tega so ga jokaje proč zmetali.

* V Carigradu je vstal ogenj, ki je 144 hiš pokončal.

Azija.

Na Kitajskem se je revolucija hudo razširila in veliko moč dobila, vlada si zastonj prizadeva, jo vdušiti.

Vradni list št. 46.

Št. 2205.

O z n a n i l o.

(135.) 1

Pri komisijskem razpečatnju, doveršenem po §. 53 pismopoštnege reda od 29. januarja 1839, so se v tistih pismih, ki se niso mogle spečati, in so bile toraj na poštne vradnije, kjer so se na pošto prinesle, v mescih: septembru, oktobru, novembru in decembru 1848, potem v letu 1849, spet nazaj poslane, sledeče, v pristavljenem zaznamku naznanjene vrednosti našle, po ktere zamorejo priiti izročitelji ali pa prejemniki proti tem, da zadevajočo pismenino pri podpisnem poštne vodstvu odrajtajo.

Denarji, po ktere tri mesce po tem oznanilu nobenega ne bode, bo sicer c. k. pošna denarnica vračunila, da jih je sprejela, vendar pa se bodo tudi po tej dobi še nazaj dali z priloženimi pisemskimi spričbami vred, ako tisti, ki ponje pridejo, skažejo, da njim gredo.

Z a z n a m e k

v retour - pismih let 1848 in 1849 najdenih reči.

Številka	Najdenega pisma			Pismenina		Ime izročitelja		je bilo najdnega		
	Poštna vradnija oddaje	Napis	Kraj izročitve	gld.	kr.	Stanovališče	Podpis in značaj	Predmet	Vrednost	Mesec in leto.
1	Vipava	Jakob Curk	Padua	—	12	Vipava	Anton Curk	banknoti	2	juli 1848
2	Ljubljana	Elia Gynkich	Verona	—	12	Ljubljana	Pobočnik Borotte	ključ	—	juni "
3	"	Juri Vohavšar	Avsterlic	—	12	"	Maria Vohavšar	banknoti	1	oktober "
4	Novomesto	Andrej Benedikt	Verona	fr.	—	Novomesto	Jožef Benedikt	"	1	" "
5	Metlika	Jožef Bošek	Milano	—	12	Metlika	Mihael Boschek	"	2	januar 1849
6	Vipava	Franc Špave	"	—	12	Vipava	Ivan Horvatin	"	2	" "
7	Ljubljana	Jakob Klemenčič	Velika Kaniža	fr.	—	Ljubljana	brez	lasna veržica	—	" "
8	Kostanjevica	Anton Jurglic	Milano	—	12	Kostanjevica	Mariška	banknoti	2	" "
9	Ljubljana	Ivan Gaber	Castelnuovo	—	33	Ljubljana	Jožef Matevž	spisi	—	februar "
10	Metlika	Juri Kobetič	Ljubljana	—	3	Ljubljana	Ivan Kobetič	banknoti	1	marec "
11	Ljubljana	Maria Rupar	Senozee	fr.	—	Ljubljana	Jera Rupar	"	15	april "
12	"	Franc Lamprecht	Sent-Vid	—	30	"	brez	spis	—	" "
13	Bistrica	Ivan Barbiš	Fürstenfeld	—	6	Bistrica	brez	banknoti	15	maj "
14	Postojna	Maria Glaser	Ljubljana	—	3	Postojna	Maria Glaser	"	30	juni "
15	Ljubljana	Franciška Hočevar	"	—	2	Lašče	Maria Hočevar	"	15	" "
16	"	Franc Rode	Požun	fr.	—	Ljubljana	Jernej Rode	"	2	" "
17	"	Vencenti Bartelmæ	Dunaj	—	18	"	Maria Milic	dolžno pismo	50	juli "
18	Novomesto	Eduard Sulc	Ljubljana	—	3	Novomesto	Licur	banknoti	1	30 "
19	Bistrica	Jožef Kirn	Petrovaradin	—	12	Bistrica	Jožef Kirn	"	15	" "
20	Ljubljana	Wartfeld	Dunaj	—	12	Ljubljana	Gustav Heiman	Menjavni list	191	august "
21	"	Loys Salardon	Terst	—	3	"	Lois Rachoy	banknoti	30	septemb. "
22	"	Mihael Samarkiey	Padua	—	12	"	Babič	"	1	" "
23	Novomesto	Peter Stricel	Milano	—	12	Cermošnice	Ivan Stricel	"	1	" "
24	Ljubljana	Martin Tandler	Velika Kaniža	—	12	Ljubljana	Maria Tandler	"	30	" "
25	Krajin	Ivan Korban	Planina	—	3	Krajin	Simon Karolyi	"	15	" "
26	Novomesto	Ernst Wilh. Pohl	Terst	—	18	Novomesto	brez	poročni list	—	oktober "
27	Planina	Dragotin Prestrus	Reka	—	3	Planina	Jožef Ergedy	banknoti	15	" "
28	Krajin	Franc Stirn	Badno	—	12	Krajin	Stirn	"	15	" "
29	Podkoren	Moser	Trenta	—	24	Podkoren	Lovre Pretner	potni list	—	novemb. "
30	Kerško	Klementina Lasič	Ljubljana	—	5	Kerško	brez	banknoti	30	" "
31	Razderto	Matija Petrič	Log	—	3	Razderto	Franc Milavec	obligacij	123	" "
32	Hudo	Jožef Trunkel	Karlovec	—	12	Hudo	Anton Trunkel	banknoti	2	" "
33	Ljubljana	Ivan Jenic	Milano	—	18	Ljubljana	Franc Jeriša	pobotni list	3	" "
34	"	Apolonia Hödl	Gradec	—	6	"	Ploni	denarni listek	—	" "
35	"	Ivan Martinjak	Kaniža	fr.	—	"	Kopertin	banknoti	1	decemb. "
36	"	Matija Jenko	Gradec	—	12	"	Jenko	"	45	" "
37	Krajin	Simon Zadnikar	Milano	—	12	Krajin	Franc Zadnikar	"	1	" "
38	Ljubljana	Jožef Tunčak	Logatec	—	3	Ljubljana	brez	"	36	" "

C. k. pošno vodstvo.
Ljubljana 16. julija 1851.

Hoffmann, s. r.

Št. 5139.

O z n a n i l o.

(130.) 3

Po smerti za faro Komendo sv. Petra postavljene babce Katarine Pirc bo zadevajoča služba s plačo dvanajst goldinarjev 30 kr. iz c. k. okrajne denarnice v Kamniku dokler obstoji, s tem perstavkam izpisano, de imajo tiste ženske, ktere bojo za to prosile, svoje prošnje s kerstnim in ubožnim listam, s šolsko in npravno spričo, kakor tudi z diplomam za babice do 15. velikiga serpana t. l. pri tukajšnjim okrajnem poglavarstvu vložiti.

C. k. okrajno poglavarstvo Kamnik 14. maliga serpana 1851.

Št. 4991.

Proglas.

(133.) c 3

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice naznani neznanim Francetu, Jakobu, Blažu in Jožefu Cvajnarju in njih neznanim dedičem:

Da se je Neža Jenko, bivša vdova Cvajnarjeva iz Preske zoper nje pritožila na zbrisanje v prid Ursule Cvajnarjeve iz obravnavega zapisnika 30. avgusta 1793 od 12. marca 1796 na nje v Preski ležeče, v zemljišnih bukvah grajšine Goričanske pod Rect. št. 35 zapisano zemljiše intabulirane tirjatve za 452 gold. Dan se je odločil na 16. oktobra t. l. zjutraj ob devetih.

Ker ni znano, kje da zatožena stanujeta, se je na nju stroške postavil za kuratorja gospod Jožef Jarc iz Medvod, s kterim se bo ta reč po sodniško obravnala.

Oba zatožena in tudi nju neznani dediči se tedej s tem pozovejo, da naj ali sami o pravem času k razsodbi pridejo, ali pa zastopniku pripomočke na roko dajo, ali si pa družega zastop-

nika zvolijo in ga temu sodništvu naznanijo, ker bi si sicer sami nasledke zamuje pripisati imeli.

C. k. okrajno sodništvo v Ljubljani 20. maja 1851.

Ljubljana 15. junija 1851.

C. k. okrajni sodnik
Heinricher s. r.

Št. 4990.

Proglas.

(132.) c 3

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice naznani neznani Ursuli Cvajnarjevi, nje neznani cesionarju Mihaelu Kerlinu iz Loke in njegovim neznanim dedičem:

Da se je Neža Jenko, bivša vdova Cvajnarjeva iz Preske zoper nju pritožila na zbrisanje v prid Ursule Cvajnarjeve iz obravnavega zapisnika 30. avgusta 1793 od 12. marca 1796 na nje v Preski ležeče, v zemljišnih bukvah grajšine Goričanske pod Rect. št. 35 zapisano zemljiše intabulirane tirjatve za 452 gold. Dan se je odločil na 16. oktobra t. l. zjutraj ob devetih.

Ker ni znano, kje da zatožena stanujeta, se je na nju stroške postavil za kuratorja gospod Jožef Jarc iz Medvod, s kterim se bo ta reč po sodniško obravnala.

Oba zatožena se torej pozovejo, da naj ali sama o pravem času k razsodbi prideta, ali pa zastopniku pripomočke na roko dasta, ali si pa družega zastopnika zvolita in ga temu sodništvu naznanita, ker bi si sicer sama nasledke zamuje pripisati imela.

C. k. okrajno sodništvo v Ljubljani 15. junija 1851.

Heinricher, s. r.

Št. 4287.

Proglas.

(131.) c 3

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice naznani Marii Hostingin in Mariani Sporn in nje neznanim dednikom:

Da se je zoper nje pri tej sodni Jernej Hubath iz Černuc pritožil na zbrisanje v prid Marie Hostingin iz ženitne pogodbe 4. januarja 1794 na tretjino njegovega zemljiša intabulirane tirjatve za 600 gold. Dan se odloči na 16. oktobra tega leta zjutraj ob devetih. Ker ni znano, kje da se zatoženi derže, jim je bil za kuratorja pri obravnavi gospod Jernej Rebol iz Černuc postavljen, s kterim se bo ta reč po sodniško obravnala.

Oba zatožena in tudi nju neznani dediči se tedej s tem pozovejo, da naj ali sami o pravem času k razsodbi pridejo, ali pa zastopniku pripomočke na roko dajo, ali si pa družega zastopnika zvolijo, in ga temu sodništvu naznanijo, ker bi si sicer sami nasledke zamuje pripisati imeli.

C. k. okrajno sodništvo v Ljubljani 20. maja 1851.

Heinricher.

Ces. kralj. loterija.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

V Terstu 19. mal. serpana:

43. 71. 5. 20. 39.

Prihodno srečkanje bo v Terstu 30. maliga in 13. velikiga serpana.